

P7_TA(2014)0108

Právo na vzdělání v Podněsterské oblasti

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 6. února 2014 o Podněstří (2014/2552(RSP))

Evropský parlament,

- s ohledem na Dohodu o partnerství a spolupráci mezi Moldavskem a Evropskou unií, která vstoupila v platnost dne 1. července 1998,
 - s ohledem na akční plán Moldavské republiky přijatý na sedmém zasedání Rady pro spolupráci mezi EU a Moldavskem dne 22. února 2005,
 - s ohledem na Dohodu o přidružení, kterou EU a Moldavsko parafovaly dne 29. listopadu 2013 u příležitosti Summitu Východního partnerství ve Vilniusu,
 - s ohledem na rozsudek Velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. října 2012 v případě Catan a 27 dalších v. Moldavsko a Rusko (č. 43370/04),
 - s ohledem na prohlášení Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) přijatá na jejím summitu v Istanbulu v roce 1999 a na zasedání Ministerské rady v Portu v roce 2002,
 - s ohledem na svá předchozí usnesení o situaci v Moldavské republice, zejména na usnesení ze dne 15. září 2011 o Dohodě o přidružení¹, a na svá usnesení o situaci v podněsterském regionu,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 12. září 2013 o nátlaku Ruska na země Východního partnerství (v souvislosti s nadcházejícím summitem Východního partnerství ve Vilniusu)² a na své usnesení ze dne 12. prosince 2013 o výsledcích summitu ve Vilniusu a budoucnosti Východního partnerství, zejména s ohledem na Ukrajinu³,
 - s ohledem na rozhodnutí Ústavního soudu Moldavské republiky ze dne 5. prosince 2013 o tom, že úředním jazykem země je rumunština a že výuka v rumunštině v Podněstří je tamními samozvanými orgány nadále omezována,
 - s ohledem na doporučení přijatá na zasedáních Výboru pro parlamentní spolupráci EU-Moldavsko, zejména na doporučení, která se týkají práva na vzdělání v podněsterském regionu,
 - s ohledem na čl. 122 odst. 5 a čl. 110 odst. 4 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že válka v podněsterském regionu Moldavské republiky v roce 1992 vedla ke vzniku separatistického, nelegitimního a autoritářského režimu v tomto regionu; vzhledem k tomu, že nadále trvá situace tzv. ustrnulého konfliktu (frozen conflict) a stále

¹ Úř. věst. C 51 E, 22.2.2013, s. 108.

² Přijaté texty, P7_TA(2013)0383.

³ Přijaté texty, P7_TA(2013)0595.

je široce rozšířeno hrubé porušování lidských práv, a to i v oblasti vzdělávání a fungování škol;

- B. vzhledem k tomu, že jakékoli politické vměšování do vzdělávacího procesu je nepřijatelné; vzhledem k tomu, že strany podílející se na řešení podněsterské otázky by měly zajistit svobodný a nediskriminační přístup ke vzdělání v regionu a řádné fungování vzdělávacích institucí a měly by přiznat nejvyšší prioritu bezpečnosti dětí a zaměstnanců škol;
- C. vzhledem k tomu, že místní orgány Gagauzsko uspořádaly dne 2. února 2014 regionální referendum o směřování zahraniční politiky země; vzhledem k tomu, že ústřední vláda a příslušné soudní orgány prohlásily toto referendum za nezákonné;
- D. vzhledem k tomu, že od roku 1992 probíhá jednání o Podněstří v tzv. formátu 5+2, avšak dosud se nepodařilo nalézt žádné dlouhodobé řešení, jehož základem by bylo plné uznání územní celistvosti a svrchovanosti Moldavské republiky, a to navzdory výše uvedeným mezinárodním rozhodnutím; vzhledem k tomu, že v regionu jsou stále rozmístěny ruské jednotky;
- E. vzhledem k tomu, že v roce 2011 byla jednání 5+2 obnovena a začala se scházet Pracovní skupina pro vzdělávání;
- F. vzhledem k tomu, že samozvané podněsterské orgány tato jednání neustále narušují, což vede ke zvyšování napětí; vzhledem k tomu, že bylo předběžně dohodnuto, že ve dnech 27.–28. února 2014 se uskuteční nové kolo jednání 5+2, které bude novou příležitostí k prolomení patové situace a dosažení významného pokroku;
- G. vzhledem k tomu, že podle zprávy OBSE z listopadu 2012 existuje osm škol používajících latinku, které jsou s pomocí ministerstva školství schopny nadále zajišťovat výuku, přičemž šest z nich se nachází na území ovládaném separatisty a dvě byly přemístěny na území na levém břehu kontrolované moldavskou vládou, takže žáci musí každodenně čelit vážným obtížím s dopravou; vzhledem k tomu, že zpráva uvádí, že tyto školy jsou nadále ve velmi naléhavé situaci a potýkají se problémy týkajícími se nájemních smluv a podmínek užívání budov, svobody pohybu, přepravy zboží, zdraví, bezpečnosti a hygienických kontrol, klesajícího počtu žáků, zastrašování rodičů a učitelů, právního statusu a specifické situace budovy školy v městě Rîbnița a škol dříve umístěných ve městech Grigoriopol a Dubăsari;
- H. vzhledem k tomu, že v prosinci 2013 samozvané orgány opět zahájily v Podněstří agresivní kampaň proti osmi školám vyučujícím v rumunštině, při níž se uchylují k akcím od administrativního nátlaku po prohlášení samozvaných orgánů, že školy, které odmítají uznat autoritu separatistického režimu, budou uzavřeny;
- I. vzhledem k tomu, že řada učitelů gymnázia Luciana Blagy v Tiraspolu byla separatistickými ozbrojenými jednotkami nezákonně vyslýchána a byl na ně vyvíjen nátlak, aby platili daně samozvaným podněsterským orgánům místo Moldavské republice; vzhledem k tomu, že samozvané orgány v lednu 2014 na několik týdnů nezákonně obstavily bankovní účty školy; vzhledem k tomu, že dne 5. února 2014 byl ředitel, účetní a řidič gymnázia Luciana Blagy při převážení platů pro zaměstnance gymnázia zadrženi;
- J. vzhledem k tomu, že Pracovní skupina pro vzdělávání, která zasedala v Kišinevě dne

27. ledna 2014, nedokázala vyřešit zbývající otázky spojené se školami vyučujícími v rumunštině; vzhledem k tomu, že bylo dosaženo prozatímní dohody o společných inspekcích těchto škol;

- K. vzhledem k tomu, že mise OBSE v Moldavsku sleduje fungování škol vyučujících v rumunštině od roku 2004, kdy samozvané podněsterské orgány zakročily proti osmi školám v regionu, které jsou provozovány ústředními moldavskými orgány a používají moldavské učební osnovy; vzhledem k tomu, že OBSE působí jako prostředník mezi ústředními orgány a podněsterskými školskými úřady s cílem nalézt řešení zbývajících otázek a zabránit novým krizím; vzhledem k tomu, že samozvané podněsterské orgány omezují přístup mise OBSE do regionu a od 1. února 2014 zakázaly vstup jejímu vedoucímu;
- L. vzhledem k tomu, že rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. října 2012 v případě Catan a další v. Moldavsko a Rusko poukázal na to, že Ruská federace porušuje článek 2 protokolu 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod;
- M. vzhledem k tomu, že Moldavská republika dosáhla značného pokroku při upevňování svých vztahů s EU a že Dohoda o přidružení je pro celou zemi, včetně regionů, jako je Podněstří a Gagauzsko, příležitostí k dalšímu prohlubování vztahů s EU a přijímání evropských hodnot a norem při současném zlepšování ekonomických vyhlídek;
- N. vzhledem k tomu, že oblast vzdělávání má velký potenciál pro budoucí spolupráci i navzdory citlivým otázkám, jež jsou s ní spojeny;
 - 1. ostře odsuzuje nedodržování lidských práv v podněsterském regionu, zejména v oblasti vzdělávání;
 - 2. odsuzuje politizaci vzdělávání, považuje svobodu vzdělávat se za jedno ze základních práv a vyzývá k plnému dodržování tohoto práva a k zastavení veškerých forem nátlaku na instituce vyučující v rumunštině v podněsterském regionu;
 - 3. lituje, že tyto stále přetrvávající problémy významně přispívají ke snižování počtu žáků, kteří nastupují do škol vyučujících v rumunštině; ostře kritizuje skutečnost, že tyto škol platí za využívání veřejných služeb v Podněstří vyšší poplatky než ostatní vzdělávací instituce a že nejednoznačné postavení školních budov a nájemních smluv ponechává učitele i žáky v nejistotě;
 - 4. odsuzuje zvýšený administrativní tlak, jenž vyvíjejí samozvané podněsterské orgány, zejména vyšší ceny nájemného, rušení bezplatných nájemních smluv (to se dotklo gymnázií v Corjově a Rogi), restrikce používání bankovních účtů a obtěžování učitelů (gymnázium Luciana Blagy, leden 2014), jež vyvrcholily zadržením ředitele, účetního a řidiče gymnázia dne 5. února 2014;
 - 5. důrazně žádá samozvané podněsterské orgány, aby plně respektovaly základní právo na výuku v mateřském jazyce a aby přiznaly nejvyšší prioritu bezpečnosti dětí a zaměstnanců škol;
 - 6. vyzývá orgány, aby zajistily ochranu dětí a rodičů před negativními důsledky současné politické situace a aby našly řešení v zájmu dětí a rodičů, kteří jsou touto situací přímo zasaženi;

7. bere na vědomí dohodu o provádění společných inspekcí škol vyučujících v rumunštině v dnech 10. až 20. března 2013;
8. odsuzuje nedostatečně konstruktivní zapojení samozvaných podněsterských orgánů do jednání ve formátu 5+2, čehož výsledkem je to, že od opětovného zahájení rozhovorů došlo jen k minimálnímu pokroku;
9. zdůrazňuje, že EU je rozhodně odhodlána prosazovat územní celistvost Moldavska, a vyzývá k většímu zapojení EU do řešení tohoto konfliktu v jejím bezprostředním sousedství a k rozšíření její účasti tak, aby získala status partnera při vyjednávání; podporuje dialog jako jediný nástroj pro nalezení dlouhodobých řešení těchto citlivých a důležitých otázek;
10. je přesvědčen, že prosperity a stability Moldavské republiky v jejích mezinárodně uznávaných hranicích i celého regionu bude možné plně dosáhnout pouze prostřednictvím mírového řešení podněsterského konfliktu;
11. vyzývá OBSE, aby pokračovala ve svých aktivitách zaměřených na monitoring situace a usnadňování jednání a aby hájila právo žáků podněsterských škol na výuku v rumunštině; dále vyzývá samozvané orgány v Podněstří, aby spolupracovaly s moldavskou misí OBSE a umožnily jí vstup na své území;
12. vyzývá vysokou představitelku, aby otázku práva na vzdělávání vznesla na příštím jednání 5+2, které se má uskutečnit v únoru 2014, a žádá ji, aby věnovala jednáním 5+2 více pozornosti a aby na všech úrovních, včetně bilaterálních schůzek na nejvyšší úrovni, jednala se všemi zúčastněnými stranami s cílem rychleji dospět k celkovému mírovému řešení podněsterského konfliktu;
13. vyzývá Ruskou federaci, aby plně uplatnila rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, podle něhož Rusko v případě moldavských škol v Podněstří vyučujících v rumunštině porušuje právo na vzdělání;
14. konstatuje, že přítomnost ruských jednotek vytváří klima, které ohrožuje dodržování a prosazování lidských práv v tomto regionu; žádá Ruskou federaci, aby okamžitě přestala poskytovat podporu samozvaným podněsterským orgánům a aby dostála svým závazkům, které přijala v roce 1996 v Radě Evropy a které se odrážejí v rozhodnutích OBSE (Istanbul 1999 a Porto 2002), totiž že z moldavského území stáhne své jednotky a zbraně; dále žádá, aby byly tyto jednotky nahrazeny civilní mírovou misí;
15. vyzývá místní orgány, včetně orgánů v Gagauzsku, ke zdrženlivosti a k plnému dodržování Ústavy Moldavské republiky, včetně ustanovení o ochraně menšin; vybízí k dialogu s moldavskými ústředními orgány, aby nedocházelo k unilaterálním rozhodnutím;
16. vyzývá Radu a členské státy, aby zahájily zrychlený postup vedoucí k liberalizaci vízového režimu s Moldavskem v průběhu letošního léta, což bude mít pozitivní dopad na všechny občany, včetně oblasti vzdělávání;
17. vyzývá Komisi, aby urychlila formální postupy vedoucí k podpisu a předběžnému uplatňování dohody o přidružení, včetně dohody o prohloubené a komplexní zóně volného obchodu;

18. je přesvědčen, že sociálnímu pokroku, situaci v oblasti lidských práv i ekonomické modernizaci v Podněstří se rovněž napomůže, pokud budou samozvané podněsterské orgány uplatňovat ustanovení dohody o přidružení a dohody o prohloubené a komplexní zóně volného obchodu;
19. vyzývá Komisi, aby používala také nástroje, jako je Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva, jehož prostřednictvím lze podporovat podněsterské obyvatelstvo přímo, a aby vyvíjela program na podporu občanské společnosti, přístupu k informacím, vzdělávání a svobodným sdělovacím prostředkům, který samozvané orgány obyvatelům Podněstří upírají;
20. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedkyni Komise / vysoké představitelce pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, vládě a parlamentu Moldavska, vládě Rumunska, vládě Ukrajiny, vládě Ruské federace, vládě USA, generálnímu tajemníkovi OBSE a generálnímu tajemníkovi Rady Evropy.